

zimo ohranijo, spomladi pa o nastopu toplejšega vremena na prosto zemljo posade in dajejo že meseca maja užitne rože. Konec prihodnjč.

M. Izvrstno dober tlak za hleve, kolarnice, gumna, škednje itd., ki moče ne prepušča in dolgo trpi, se nareja iz zmesi, ktera obstoji iz 3 delov tankega kakor moka in dobro prerešetanega premogovega pepela in iz 1 dela gašenega apna. Za take prostore pa, ki so vsakemu vremenu izpostavljeni, se namesto navadnega apna vzame hidravlično ali vodovodno apno. Poglavitna reč pri napravi takega tlaka pa je premogov pepel, kolikor mogoče tenek in da se z apnom popolnoma pomeša. Najpoprej se naredi podlaga s tem, da se dno lepo zravna, potem nekoliko poškropi, da je vlažno. Sedaj se trdno zbije in zatepta in slednjič se mu taka lega da, da se more voda redno odtekat. Na tako pripravljeno dno se potem položi plast iz premogovega pepela in apna 8—14 centimetrov na debelo. Ta plast se potem tako dolgo tepta in zbija, da jena površina slednjič skoraj vodena postane. Zlebi za odtok tekočih živalskih izločkov se še vrh tega s cementom prevlečejo. Predno se pa po tako napravljenem tlaku hoditi začne, se mora pustiti, da se do dobrega posuši, sicer bi zaželjene trpežnosti ne dosegel.

Na takem tlaku smejo ne le goveda in drobnica, ampak celo ostro podkovani konji stati in vendar podkve ne zapuščajo vdirov za seboj. Če ni premogovega pepela zadosti pri roki, sme se tudi drobno stolčena opeka ali pa prodec in apno vzeti, ker se iz njihove zmesi tudi da tlak napraviti. Tak tlak je trpežen in po ceni.

Novi ali Kanadski oves (Kanada — Hafer) ima debelo zrnje, katerega dunajski ali stari cent tehtja 58—60 funtov, med tem ko je navadni oves malokedaj težji od 30 funtov. Novi oves daja zato tudi veliko več moke. Druga prednost mu je, da zastran zemljišča ni zbirljiv, pretrpi mokroto in zimo in 14 dni pred zori. Slama je temno zelena, trstju podobna in še enkrat tolika, kakor pri navadnem ovsu. Znani g. dr. Gustav Ipavie pri št. Jurju na južni železnici je z njim lani poskusil in dobil 26—36teri pridelek, med tem ko navadni oves le 12teri prinaša. Kanadskega ovsa 50 Kg. ali 1 colni cent stoji 9 fl. pri Hermanu Frommer-ju v Budapestu. IV. Landstrasse 44.

Nadležni kordon ob Hrvatski meji je vendar enkrat odpravljen, živinska kuga je prenehala in zopet se sme svobodno kupčevati z govejo živino.

Sejmovi. 16. febr. v Bučah, Sp. Kostrivnici (Podplat) v Vrenskigori. 19. febr. v Pišecah. 21. febr. v Brašlovcah.

Dopisi.

Volilni shod pri sv. Lenartu 6. febr.

Na povabilo „Slov. Gospodarja“ sešel se je 6. t. m. shod v sobani g. Leserer-ja točno o napovedanem času. Čakalo je že lepo število odličnih mož na zbor, ko se je pripeljalo 5 udov volilnega odbora na saneh iz Maribora. Akoravno je noč popreje snega do kolena navejalo in so vsi potje bili zamedeni, takó da so ljudje z največo težavo od hiše do hiše gaziti morali, vendar se je med zborovanjem blizo 60 kmetov nabralo, takó da je tudi zunanje lice tega shoda bilo prav veselo.

Zborovanje se je s tem pričelo, da je g. dr. Srnec nasvetoval g. župana Pečovnika, odličnega narodnjaka, za predsednika zboru, in prof. Pajka za zapisnikarja, kar je shod odobril. Na to je naznanil g. dr. Srnec v kratkem sklepe mariborskega volilnega shoda, ki je zboroval 29. jan. in povedal, da je oni shod z Mariborskimi rodoljubi vred postavil za kandidata g. dr. Radaja.

Potem naznanjenju nastopi kandidat dr. Radaj in razvije svoj program, kateri se je v glavnih rečeh tako-le glasil: „Prva moja skrb bode, da se narodna borba, kolikor mogoče poravna in to s tem, da se Slovencu podelé vse one pravice, ktere mu kot narodu pripadajo: ravnopravnost slovenskega jezika z nemškim. Ne samó v nižih, ampak tudi v viših šolah naj se slovenščini podeli častno mesto. V nižih šolah mora vsekako domači, narodni jezik biti podlaga vsemu poduku, nemščina pa se naj kot učni predmet predava. Čisto krivo je, ako naši nasprotniki pravijo, da mi nemščino čisto zametujemo ali zanemarjamo; ne, ampak mi jej dajemo ono mesto, ktero ona zasluži, da ne bo slovenščina in izdatni poduk mladine zavoljo nje škodo trpel. — Gledé krajnih šolskih svetov se zdaj hudo godi: ti sveti imajo samo za denar skrbeti, pravice pa nimajo skoro nobenih. Zidanju šolskih poslopij, ki nekatere občine globoko v dolge zakapajo, mora se enkrat meja postaviti, tudi razširjanju šol, kjer ni denarnih močij. Pravilo pri snovanju šol in razredov mora to biti: ravnati se po pravih potrebah in tudi po pripomočkih. Šola je potrebna sicer in koristna reč, ali šolska potrata (luksus), preobilost se ima v mejah držati. Pride čas in z njim potreba in pripomoček, tedaj se tudi šole naj razširijo. — Katol. Cerkev naj bo samoupravna v državi; med državno in cerkveno oblastjo naj vlada mir; vera in duhovništvo naj nemotjeno uživa svoje pravice.

Denarne zadrege, ktere tlačijo naše cesarstvo, imajo svoj izvir pred vsem v nepovoljnih trgovinskih pogodbah, ktere je „privandran“ minister Beust svoj čas s tujimi državami sklenol. Tako n. p. tuje železo plačuje veliko menj cola, kedar v Avstrijo gre, kakor pa naše v tujih deželah. Vsled tega je Avstrija, ki ima čezobilo lastnega železa, s tujim vvoženim železom preza-

ložena, domače železo pa doma rjavi. Tudi na našem vinu, žitu i dr. pridelkih teži prevelik izvožni col, in vsled tega pri nas blago obleži in nima cene. Tudi naše fabrike stojijo, ker tuji fabrikati prepoceni k nam vvažajo svoje blago in tako nimata ne delavec ne kmet zaslužka in takó naš denar gre iz države, k nam pa od drugod nobeden ne prihaja. Poslanca Brandstetter in Seidl sta tudi pomagala pri potrjenju Beustovih pogodb, in sta tako tudi nekaj kriva denasnjih slabih časov. — Zraven tega pa so tudi previsoki davki, namreč deželske, okrajne in občinske doklade denasnjih stisk krive. Le naj se pomisli, koliko denarja požrejo okrajni zastopi (bezirksvertretunge), občinski pisarji, potje in vsa nepotrebna pisarija! Tudi premnogo število vseh sort uradnikov žene davke kvišku. K temu še veliki štampeljni, pri katerih človek nikdar prav ne vé, kedaj in koliko jih je dosti, nedoločena postava zavoljo desetka itd. vse to stane veliko veliko denarja. — In kmet, ki večino državnih in deželskih bremen nosi, ki jih tudi največ čuti, je pri vsem tem še v političnem oziru na slabem; on ima takó v državnem, kakor v deželnem zbornu, pa tudi v okrajnih zastopih primeroma menj poslancev, kakor mu jih sliši, in tako pride na kmeta največ dolžnosti pa najmenj pravic. Moje prizadevanje — tako je končal g. kandidat, bode, da se te neprilike, kolikor mogoče odpravijo, da se kmetu bremena zlajšajo in pravice povekšajo. Na koncu govora pa še prosi kandidat, naj mu kmetje stavijo vprašanj in razodenejo svoje želje. —

Na to izražujejo razni kmečki govorniki svoje želje. Glavne teh so bile: da bi se hudodelniki, tati, nemirneži, sploh hudobni ljudje ostreje kaznovali; da bi se okrajni zastopi, ki so predragi in brez koristi, popolnoma odpravili; da bi se decavšolah menj predmetov, pa tistih bolj temeljito učila; da bi se županom preveč pisarij ne nalagalo, kajti zdaj bi županu treba bilo, da bi imel 4 rokè, 2 za plug 2 pa za pisarnico; da bi se dovoljenje do ženitev omejilo in se zopet občinam ta pravica dala, ker če občina mora vse prerediti, smela bi tudi dovoljenje v rokah imeti itd.*)

Ko so kmetje svoja vprašanja in svoje želje bili povedali in je g. kandidat na vsako posebej odgovoril, povzame prof. Pajk besedo in razloži v daljšem govoru pomen volitev sploh deželskih pa posebej, poudarja, da ste dve vrsti poslancev: kimavcev in samostojnih; da je pri volitvah treba gledati na perje in glas kandidata, ali pripada stranki, ki stoji na strani ljudstva, ali pa k onej drži, ki dela samó za svojo čast in svojo strankarsko korist, da so volitve sicer sitna in neprijetna reč,

pa važna, ker od poslancev odvisi, ali več ali menj davkov in stroškov plačnjemo; da je treba narodnim ljudem skrbno paziti na volitve, ako ne, bodo naši nasprotniki z nami gospodarili, in priporoča naposled g. dr. Radaja kot možatega, samostojnega, kmečke potrebe dobro poznavajočega narodnjaka, kateri ima zvedenosti in izkušenj v polit. življenju takó, da bode v čast slovenskim volilcem.

Po tem govori g. dr. Srnee, ter pravi, naj se primerita protikandidat Wretzl in naš kandidat! Wretzl je služil Brandstetterju za meštarija, je vselej delal proti slovenskeji stranki in podpiral tujce in „privandrance“, domačim pa tla podkopaval, zdaj pak, ko vidi, da so njegovi pajdaši padli, hoče se na njih mesto uvesti. Ali pregovor pravi: „Povej mi, s kom se pajdašiš, in jaz ti povem, kdo si“. Wretzl je tedaj tudi eden onih ptičkov, ki so vselej bili proti Slovencem; njega, ki je bil Brandstetterju za pomagača ne smemo voliti. — Po teh govorih, ktere so zbrani prav pazljivo poslušali in potrjevali, bilo je glasovanje zavoljo kandidature g. dr. Radaja, kterega so vsi navzoči z navdušenjem za svojega kandidata sprejeli. — Takó se je vršil v najlepšem redu in prav možki shod v Šent Lenartu. Slovenski možje so pokazali, da so za polit. življenje dozoreli, da poznajo veliki pomen volitev in so tudi obljubili, da bodo za narodnega kandidata na vso moč delali, predsednik kmet g. Pečovnik pa je pokazal, da zna dostojno zborom predsedovati. „Bog daj dober uspeh volitvi!“ S to željo se je razšel zbor, kterega so tudi odlični gospodje s svojo navzočnostjo počastili.

Iz Maribora. (Nekaj za naše poslance.)

Prav narobe se mora imenovati navada, da se na tukajšnji pripravnici vsi predmeti, razun slovenščine, predavajo v nemškem jeziku. Gojenci pripravnice morajo po dovršenju naukov v ogromni večini posvetiti se učiteljskemu stanu med Slovenci. Težavno delo jih toraj čaka; kajti v šoli učili so se vse v nemščini, v novem poklicu pak bodo morali podučevati otroke v slovenščini. Z davki tudi slovenskega poljedelca ustanovila se je in vzdržuje se pripravnica mariborska, smelo bi se torej vendar tudi zahtevati, naj se učitelji za svoj poklic pripravljajo — kakor pri vseh drugih narodih sveta — v jeziku istega naroda, kteremu so učitelji biti namenjeni. A naši pedagogi se za to glavno načelo malo brigajo. In da bi se pripravnikom popolnem odvzela priložnost vsaj pravilno se naučiti slovenskega jezika in spoznati bogastvo njegovo, je dragovoljno pripomoglo ravnateljstvo naše pripravnice s tem, da je izročilo predavanje slovenščine katehetu gospodu Janežiču. Gospod Janežič in slovenski jezik nista menda bila nikdar dobra prijatelja in temu v dokaz evo le nekoliko slovenskih stavkov, s katerimi svoje učence dolgočasi: — „če se na eno osebo kaj nahaja — besede, ki

*) Res zdrave misli in pametne želje; g. Herman jih že iz davna zagovarja. Ured.

nam rodivnik pri sebe tirjajo — na tako vižo — kaj je to za stavek? — iz predlogom „na“ v toživnik djano — tukaj je prigliha — na tihoma jih gor redili — kake pa še kaj za ene nauke ima ta pesem? — i. t. d. Jednakih stavkov hranim še na stotine in ako bode slovenščina še zanaprej na c. kr. pripravnici se tako neusmiljeno zlorabila, poslužiti hočem slov. občinstvu s posebno zbirko. Najbolje bi pa kazalo, ako bi gospod Janežič predmet, katerega se ni nikdar sam učil, prepustil sposobnejšemu učitelju, ker prevideti mora, da je govo predavanje slušalcem nikakor ne more koristiti, pač pa škodovati.

Iz Koprivnice. (Odgovor dopisniku iz Podčetrčka). Brali smo v zadnjem listu „Sl. Gosp.“, da se večidel le taki ženijo, kateri denarja potrebujejo, da zamorejo svoje dolgove poplačati ali še celo taki, ki še svoje strehe nimajo. Resnica je, da je dosti takšnih, pa vendar se ne more sploh tako reči. Zato zavračamo dopisnika na stari pregovor, ki pravi, da naj vsak pred svojim pragom pometa. Zlasti, kar zadeva osebo v dopisu omenjeno, smemo reči, da se je najmanj na profesorja zanašala, ker njej boljših nikdar zmanjkalo ni. Dopisniku se brž čas moti!

Iz Celja. (Hud tepež). Pretečeni mesenc se je več fantov Vojniške okolice zbralo pri krčmarju Oljančku v Arclinu. Bili so namenjeni iti na neko gostovanje. Fantje se svadijo in začnejo hud tepež. Kmetška sina Karl Jošt in Blaž Žmet, obadva iz Vojnika, sta kmetškega sina Martina Kotnika od sv. Marjete po glavi hudo stolkla in nevarno ranila. Tudi v desno stran vrata je dobil Kotnik rano, bržčas bil je s pištolo, ki je bila samo s smodnikom nabita, obstreljen. Ker se je pri celem tepežu s pištolami mnogo streljalo, se ne more prav izvedeti, kdo da ga je zadel. Ranjenca so morali domu nesti. Sodnijska preiskava se je že pričela.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Ko je pretečeni mesenc vrlo uredovani „Kärntner-Blatt“ prenehal, smo si mislili, da bodo konservativni Korošci sedaj tem močneje se prepričali, da brez lastnega glasila ali lista biti ne morejo, zlasti če pomislijo, koliko škode jim dela sicer duševno-revni „Drfbote“, ki izhaja v Gradcu v 2900 iztisih, kojih neznano veliko na Koroško prihaja neverstva in prusaštva trosit. In hvala Bogu, nismo se varali. Konservativni domoljubi snujejo v Celovcu nov list: „Kärntner-Volksstimme“, ki bi s 1. marcem začel izhajati po 2 krat na teden in bi sta 6 fl. na leto. Podvzetniki računijo na 600 naročnikov, kar bi na koncu leta pokazalo 866 fl. deficita, kojega bi morali požrtvovalni možje pokriti; vendar boljše bi bilo, da bi se zglasilo takoj 1000 naročnikov.

Koroška hranilnica je darovala čč. ss. Uršulinarcam 400 fl. in za ustanovitev nove kmetijske

in rudarske šole v Celovcu 55000 fl. To je veliko-dušen in najkoristnejše poklonjen dar!

Železnica od Trbiža do laške meje pri Pontebi se bo že letos začela staviti: državni zbor je za letos odločil 700.000 fl. Laška železnica je dodelana še le od Vidma (Udine) do Špitaliča (Ospedolotto); ostali del bo zgotovljen do konec l. 1867. do katerega časa bo tudi avstrijski delež postavljen, ki bo Rudolfovo železnico vezal z laško. — Hranilnica v Belaku je objavila račun, kateri kaže, da ima ovi denarni zavod 1.734.982 gold. imetja, katero je večidel po 6% in po 6½% izposojeno. —

Pri volitvah v Beljaku za državni zbor bil je predsednik Beljaške hranilnice g. Anton Morič skoro enoglasno izvoljen. Dobil je od 315 glasov 304 glase.

Od sv. Vrbana pri Ptuj. (Priporočevanja vreden vrčnik). Kmetica Čeh v Desencih je neznano nevarno zbolela na bolezn, katerej Slovenci pravimo: davica, ker človeka davi in ga zadušiti hoče, Nemci pa: häutige Bräune. Pet dni reva ne besedice spregovoriti, ne kaplice vode požreti mogla. Vsak trenutek smo mislili, da nam bo umrla; toda sedaj je zopet zdrava, kar se ima za Bogom najpoprej zahvaliti neizmernemu trudu in pa izvrstni vračitvenski vednosti in spretnosti našega vrčnika g. Krajnc. Očitno jim tukaj izrečemo svojo zahvalo in jih gorko priporočamo vsem, ki potrebujejo spretnega vrčnika.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so potrdili postavbo, po kateri se bode letos novincev za vojno izbralo 54.541, in pozvalo 5454 mož v nadomestilno reservo. — Na Dunaju se pripravljajo preimnitne spremembe — ustavoverno ministerstvo se trese in žuga vsak trenutek padnoti. Minister Depretis namreč zahteva, naj državni zdor sprejme novo davkarsko postavbo (Gebührenerhöhung), po kateri bi se deseti penez itd. zopet povzvišal in ministru podalo kake 3 milijone gld. Vendar temu se celo liberalni poslanci upirajo. Minister pa je odgovoril, da sicer odstopi, česar se pa zopet ustavoverci bojijo. Enako je z novo kupčijsko nagodbo z Romunskim. Minister Chlumecy je rekel, da odstopi, če se nagodba ne sprejme; še celo grof Andrassy z odstopom žuga; ali zopet še se niti liberalni ustavoverci ne upajo nagodbe odobriti, ker vidijo, da bi vsem bila na veliko škodo: romunsko zrnje bi se namreč skoro brez colnine vvažalo in po tem takem našemu zrnju, ki v primeri do prevelikih dač že itak nobene prave cene nima, ceno še bolj stisnilo. Sploh razdraženost in zacepljenost med ustavoverci je precej velika in ni čuda, ako se uresniči, kar se vsaki den prorokuje, da bode sedanje ministerstvo kmalu moralo odstopiti. Česki listi so že poročali, da bo grof Taaffe dobil od cesarja nalog so-